

Кравчук О.О.,

асистент кафедри музичного мистецтва,
аспірант другого року навчання
спеціальності 034 «Культурологія»,
Київський національний університет
культури і мистецтв. м. Київ, Україна;
Науковий керівник: Гуменюк Т.К., доктор
філософських наук, професор, Київський
національний університет культури і
мистецтв м. Київ, Україна

КОМПОЗИТОРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ МИХАЙЛА КРЕЧКА ЯК ФАКТОР УТВЕРДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ

Діяльність видатного українського митця Михайла Кречка ознаменовується, перш за все, його роботою з хоровими колективами як диригента та керівника. Завдяки полівекторності творчого обдарування та широкого спектру реалізації митця у контексті вітчизняного музичного мистецтва, М. Кречко був чудовим композитором, автором обробок українських народних пісень, авторських творів та духовної музики для хору.

Як зазначає у своїх спогадах донька митця, заслужена артистка України, доцентка кафедри музичного мистецтва КНУКіМ, хорова диригентка та оперна співачка Наталія Кречко, опрацювання народних пісень, авторських вокальних та хорових творів займало у її батька весь вільний час від основної, диригентської діяльності. Свої хорові твори М. Кречко ретельно продумував та багаторазово переписував, доопрацьовував, досягаючи того результату, який він завчасно проектував на стадії розробки твору. Значну частину доробку митця складають опрацювання українських народних пісень, зокрема, закарпатського регіону. За редакції М. Кречка видано три збірки обробок українських народних пісень: «Закарпатські народні пісні», «Закарпатські пісні та коломийки», «Співає Закарпатський народний хор» до яких увійшли його власні твори та обробки відомих у регіоні композиторів.

Характерною ознакою його хорових обробок є наскрізна куплетно-варіаційність як основа формотворення музичного твору. У свою чергу, для диригентів-хормейстерів, що працюють над його творами з хором, така форма унеможлиблює будь яке скорочення музичного матеріалу, без втрати художньої цінності. Адже, у хоровому середовищі існує «погана» тенденція скорочення куплетів народної пісні з одноманітною мелодичною основою. Скорочення, як таке, веде за собою втрату художньо-сміслової лінії твору. Саме тому, М. Кречко використовував наскрізність у формотворенні хорових обробок, аби уникнути «скалічення»

музичного полотна. Прототипом такої композиторської «філософії» є творча спадщина Миколи Леонтовича, що для Михайла Михайловича була взірцем.

Аналізуючи композиторську спадщину митця, варто відмітити відсутність її упорядкованості за жанрами, невідомим залишається точний об'єм музичної спадщини. Причиною цього є неочікуваний відхід у вічність митця у 1996 р., та його власна, досить скромна оцінка композиторського таланту. Незважаючи на те, що його твори користувалися популярністю у слухачів, а нині, є у репертуарі багатьох хорових колективів, М. Кречко часто не ставив підпис авторства на багатьох своїх творах. З нині відомих нам творів, що містяться у раніше згаданих нотних збірках та сімейному архіві, ми можемо умовно їх розділити на три основні жанрові групи: обробки українських пісень, авторські та духовні твори для хору.

До авторських творів належать: «Коломийки», «Чом, чом земле моя». У жанрі обробки української народної пісні: «Віє вітер, віє буйний», «Віночок українських закарпатських народних пісень» («За горою високою», «Пішов Іван в полонину косити», «Не ходь, Янку»), «Гайчі, сину, гайчі» (колискова пісня для жіночого хору), «За горами, за лісами», «Засвистали козаченьки», «Іванку, Іванку», «Їхав козак на війноньку», «Летів пташок понад воду», «Не пий, коню, воду», «Не рубай ліщину», «Ой зацвіла рожа трояка», «Ой на горі пень дуплавий», «Ой на горі та женці жнуть», «Ой на плаю», «Ой у лузі та ще й при березі», «Ой у полі три криниченьки», «Паде дощ», «Я лелію поливаю». До жанру духовної музики ми відносимо два твори: «Многая літа» та «Літургія Святого Іоанна Золотоустого» (до якої входить 19 творів).

Як ми можемо простежити з секторної діаграми, найбільш вагомим у його композиторському доробку є обробка української народної пісні – 78 %, авторська хорова музика – 13 % та 9% - духовна музика («Літургію» ми враховуємо як один цілісний твір, хоч і її частини можуть виконуватись окремо від цілісного твору у концертній та церковній практиці).

Збагачуючи український музичний фонд власними творами, М. Кречко відстоював ще й власну громадянську, загальнолюдську та індивідуальну світоглядну позицію. Його диригентська, викладацька, композиторська, публіцистична, культурно-громадська діяльність відзначається україноцентричними чи національноорієнтованими поглядами, що покликані на збереження національних традицій і зміцнення вітчизняної культури. Як зазначали ми раніше: «Митець був яскравим представником українського суспільства, якому важливо зберегти та примножити національну культурну традицію. Зокрема, це відображається у репертуарі колективів, концертних програмах хорів під орудою М. Кречка та, звісно, у власному композиторському доробку... обробки народних пісень, авторські твори на власну поезію та поезію українських поетів, літургія на українські тексти» [3].

Висновки: Композиторська творчість Михайла Кречка є віддзеркаленням його внутрішнього – духовного та зовнішнього – громадянського стану. Як і більшість митців України тоталітарного періоду, М. Кречко впевнено говорив про своє світовідчуття, вітчизняну культуру і її проблеми, відстоював справжнє мистецтво через власну творчість: слово, музику, звук, що нині стає підґрунтям для розуміння його національної самоідентифікації, як митця та громадянина.

Список використаних джерел:

1. Кравчук О. О. Методико-практичні принципи Михайла Кречка при роботі зі студентами-хормейстерами (порівняльний аналіз). Питання культурології. Київ : видавничий центр КНУКіМ. 2022. № 39. С. 172-181.
2. Кравчук О. О. Світоглядний україноцентризм життєтворчості Михайла Кречка. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Рівне : РДГУ. 2022. № 41. С. 81-87.
3. Кравчук О. О., Гуменюк Т. К. Національноорієнтована самоідентифікація митця (на прикладі творчого шляху Соломії Крушельницької та Михайла Кречка). Питання культурології. 2022. № 40.
4. Кравчук О. О., Гуменюк Т. К. Самоідентифікація митця: життєві та творчі аспекти (на прикладі життєтворчості Соломії Крушельницької та Михайла Кречка). Соломія Крушельницька — королева світової оперної сцени (до 150-річчя з дня народження) : мат. наук.-практ. інтер.-конф., м. Київ, 19 жовтня. Київ : КНУКіМ, 2022. С. 144-147.
5. Кречко, Н. М. Характерні ознаки репертуарної політики академічних хорових колективів України в контексті розвитку вітчизняної хорової культури другої половини ХХ століття. Молодий вчений, 2017. № 10. С. 284-289.

Крамаренко М.В.,

молодший науковий співробітник
Миколаївського обласного краєзнавчого
музею, м. Миколаїв, Україна

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ МУЗЕЮ МІСТА ПЕРЕЧИН: РОЗВИТОК, ФОРМУВАННЯ МУЗЕЙНОЇ КОЛЕКЦІЇ ТА РОБОТА З ВІДВІДУВАЧАМИ

З початком широкомасштабної фази бойових дій в російсько-українській війні багато музеїв Півдня та Сходу, вимушено закрили свої двері для відвідувачів. На щастя заклади, що розташовані на заході нашої країни мали змогу працювати. Одним з таких є музей міста Перечин, який знаходиться на Закарпатті. Установа була відкрита нещодавно, у 2018 році. Її експозиція побудована за хронологічним принципом і висвітлює традиції та побут людей різних національностей, які проживали на цій території. Варто зазначити, що їх було досить багато (мадяри, євреї, словаки, чехи, роми, німці), проте місцеві називали себе «русинами».

Художники вирішили відобразити історію краю, через шлях, що пролягає містом. Ця дорога – центральна магістраль, була відома ще з давніх часів. Саме нею користувались ще з XI ст. До речі, сам населений пункт згадують у латинських літописах в контексті з Невицьким замком, починаючи з 1266 р. [1] Не дивно, що деякі райони міста зберегли свої історичні назви: Яслища і Поташня, пов'язані з